

PRIJEDLOG KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH ZAHVATA NA
SPOMENIKU UMBERTU GIROMETTI

1. Uvod

Umberto Girometta (1883. – 1939.) istaknuti je splitski pedagog, prirodoslovac i publicist, izrazito sklon prirodi i njezinoj prezentaciji. Suosnivač je različitih institucija i društava, poput Gradskog prirodoslovnog muzeja u Splitu, planinarskih društava HPD-a *Mosor* i HPD-a *Bikovo te Foto kluba Split*. Posebnu pažnju Umberto Girometta usmjerio je razvoju planinarskog turizma u Dalmaciji, kojeg je široj javnosti približio brojnim planinarskim i speleološkim aktivnostima, aktivnim sudjelovanjem u izgradnji planinarskih domova i skloništa te bogatom izdavalačkom aktivnošću. Umro je na brdu Marjan, 27.4.1939. godine, na mjestu gdje su mu članovi HPD-a Mosor naknadno podigli spomenik

Spomenik Umbertu Girometti izrađen je nizom kamenih elemenata od vapnenca, okomito posloženih. Kompoziciju spomenika čine četiri potpuno jednaka kamena bloka, pravilnih kvadratičnih formi, dok se u podnožju nalazi kameni podij jednostavne profilacije. Ukupna visina spomenika iznosi 2,60 m. Sve vidljive plohe elemenata obrađene su glačanjem, a idealnim prilijeganjem kamenih blokova sljubnice su svedene na minimalnu širinu. Natpis na prednjem dijelu spomenika izveden je slovima s olovnom ispunom, a pri vrhu spomenika isklesan je križ u uleknutom reljefu. Kod izvorne kompozicije između natpisa i križa nalazila se brončana plastika s prikazom lica pokojnika, koja je 40-ih godina 20. stoljeća demontirana i ugrađena na drugoj lokaciji.

2. Zatečeno stanje

Vizualnim uvidom u stanje spomenika utvrđena su sljedeća opažanja: svi kameni elementi kompozicije očuvani su u izvornom položaju, bez napuknuća i većih mehaničkih oštećenja. Dvije, dijagonalno položene rupe za prihvat trnova-nosača brončane plastike, nakon uklanjanja metalnih komponenti nisu ispunjene. Manja oštećenja površine kamena ne zahtijevaju poseban tretman, a odnose se na mehanička oštećenja i kraće natpise različitog sadržaja nastale urezivanjem oštrim predmetom. Kod većeg dijela površina kamenih elemenata, neovisno o geografskoj orijentaciji, uočen je biološki obraštaj koji se sastoji od nižih biljaka (mahovine, alge i lišajevi). Osim estetske degradacije, biološki obraštaj uzrokuje i štetne fizikalno-kemijske procese koji nepovratno oštećuju površinu reljefa. Istog je potrebno ukloniti odgovarajućim kemijskim i mehaničkim metodama kako

bi se zaustavili degradirajući procesi. Natpis na spomeniku teško je čitljiv uslijed pojave biološkog obraštaja te nedostatka dijela olovnih slova. Promjene boje i teksture površine smanjuju čitljivost uklesanog križa. Prilikom pregleda stanja spomenika uočena je žica s plastičnom ovojnicom koja služi za prihvat suhog cvijeća.

Slika 1. Tijelo spomenika s vidljivim degradacijama

Slika 2. Kameni podij i dio tijela spomenika s vidljivim biološkim obraštajem

Slika 3. Natpis na spomeniku s vidljivim oštećenjima

3. Prijedlog konzervatorsko-restauratorskog postupka

3.1. Uklanjanje stranih tijela

Uklanjanje metalne žice s plastičnom ovojnicom kojom je naknadno obavijen spomenik.

3.1. Uklanjanje biološkog obraštaja s elemenata spomenika

Uklanjanje biološkog obraštaja s elemenata suhozida biocidnim sredstvom (Asepsol Eco ili C5404, ovisno o učinkovitosti). Otopinom biocidnog sredstva zamiješanog u odgovarajućem omjeru s vodom tretirat će se površine zahvaćene biološkim obraštajem. Sredstvo će se ostaviti da djeluje 1 sat te se ispire vodom pod tlakom. Ako se ne ukloni sav postojeći obraštaj, postupak će biti ponovljen uz korištenje parnog čistača, odnosno primjenom metode suhog mikropjeskarenja

3.2. Rekonstrukcija natpisa

Izrada i montaža nekolicine olovnih slova ili dijelova slova koji nedostaju. Rekonstruirani segmenti natpisa bojom, teksturom i stilom trebaju u potpunosti odgovarati izvorniku.

3.3. Izrada i montaža faksimila izvorno ugrađene brončane plastike.

Zahvatom su predviđene izrada i montaža faksimila demontirane brončane plastike, kako bi se zaokružio postupak obnove i prezentacije spomenika u izvornom stanju.

3.4. Hidrofobizacija površine

Hidrofobizacija svih površina kamenih elemenata izvršit će se sredstvom na bazi silana otopljenog u otapalu u odgovarajućem omjeru. Na ovaj način spriječit će se štetan utjecaj vode na površinu kamena.

3.5. Dokumentiranje

Dokumentiranje svih faza radova pisanom i foto dokumentacijom

3.6. Trajna zaštita

Trajna zaštita podrazumijeva redovito praćenje stanja spomenika te provođenje potrebnih konzervatorsko-restauratorskih radova s ciljem sprečavanja degradacija. Ove radove potrebno je obavljati jednom godišnje, kako bi se pravovremeno uočile nepoželjne promjene.